

М.А. Ховеріна, М.В. Якимчук,
науковий керівник – ст. викладач О.В. Крухмаль,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ОЦІНКА МІНЛИВОСТІ ПРОЦЕНТНИХ СТАВОК ЗА БАНКІВСЬКИМИ ДЕПОЗИТАМИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Роздрібний банківський бізнес є одним із перспективних напрямків. Протягом 2002-2006 рр. спостерігається значний розвиток основних сегментів даного ринку (середній темп приросту за депозитами населення склав 73 %, за кредитами населенню – 173 %). Одночасно підвищилась значимість депозитів фізичних осіб і кредитів населенню у структурі операцій банку. Отже, тема, пов'язана із дослідженням

ціни банківських депозитних послуг, є актуальною. Вивченню даного питання присвячена велика кількість праць зарубіжних вчених. При цьому вони вважають, що на розмір процентної ставки впливають структура зобов'язань, ліквідність і капіталізація банків.

Метою даної роботи є дослідження того, якою мірою і які саме фінансові показники пояснюють неоднорідність та мінливість процентних ставок за депозитами приватних вкладників. При цьому досліджувався вплив як найважливіших показників діяльності самих банків, так і макросередовища.

Було досліджено ставки за період 2002-2006 рр. Аналіз складався з двох етапів: дослідження неоднорідності процентних ставок за депозитами фізичних осіб та оцінка їх мінливості. Для виявлення значущих факторів, які можуть впливати на формування процентних ставок в українських банках, було проведено кореляційно-регресійний аналіз.

Для оцінки неоднорідності процентних ставок було досліджено залежність ставок за депозитами окремих банків від таких фінансових показників, як прибутковість капіталу, частка кредитів в активах, співвідношення власного капіталу та активів банку. А для оцінки впливу макросередовища було використано середні значення процентних ставок по банківській системі в цілому та встановлено наявність зв'язку зміни процентної ставки депозитів фізичних осіб від темпів інфляції, росту доходів населення, ставками на міжбанківському ринку. Результати дослідження наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

**Коефіцієнт кореляції процентних ставок
за строковими депозитами фізичних осіб у банках України**

Фактор	Депозити в національній валюті				Депозити в іноземній валюті			
	До 3 міс.	До 6 міс.	До 9 міс.	Більше року	До 3 міс.	До 6 міс.	До 9 міс.	Більше року
Співвідношення власного капіталу до активів	0,4724917	0,6479731	0,6168951	0,6376771	0,2598389	0,5339669	0,5969801	0,4181713
Частка кредитів в активах банку	-0,081314	-0,431792	-0,590075	-0,399364	0,1106497	-0,632765	-0,617968	-0,651415
Прибутковість капіталу	-0,453408	-0,950248	-0,909603	-0,871651	0,2864396	-0,567687	-0,520634	-0,536033
Темп зростання ВВП	0,109018	-0,21721	0,272131	-0,11698	-0,03403	-0,25495	-0,48688	-0,24852
Темп зростання депозитів фізичних осіб	0,157065	0,386295	-0,07395	0,346266	-0,54175	-0,54322	-0,71858	0,173159

Продовж. табл. 1

Фактор	Депозити в національній валюті				Депозити в іноземній валюті			
	До 3 міс.	До 6 міс.	До 9 міс.	Більше року	До 3 міс.	До 6 міс.	До 9 міс.	Більше року
Темп зростання доходів населення	-0,44202	-0,45049	-0,82861	-0,68488	0,910252	0,980683	0,841016	-0,42586
Співвідношення експорту та імпорту	0,674004	0,282106	0,591494	0,245719	-0,10554	-0,2087	-0,01292	0,045052
Рівень інфляції	-0,06016	-0,37259	0,100468	-0,31163	0,190856	-0,02423	-0,26728	-0,44935
Депозитні ставки на МБР	0,437103	0,622276	-0,74249	0,668472	0,156873	0,560851	-0,42573	-0,04159

Аналіз виявив, що неоднорідність процентних ставок за вкладами пояснюється не лише ліквідністю і капіталізацією банку, як це відмічалось для ринків банківських депозитів розвинутих країн, але також і низкою таких показників, як частка кредитів в активах банку, прибутковість капіталу, співвідношення власного капіталу до активів. Слід зазначити, що серед розглянутих факторів частка кредитів в активах банку і норма прибутку на капітал мають обернений вплив на процентні ставки. Причому ці фактори мають суттєвий вплив на депозити, починаючи з 6 місяців.

Основними макроекономічними факторами є темпи росту доходів населення, інфляції, процентної ставки на міжбанківському

ринку, що підвищує самостійність українських депозиторів щодо контролю ринкової дисципліни банків.

Ховріна, М.А. Оцінка мінливості процентних ставок за банківськими депозитами фізичних осіб в Україні / М.А. Ховріна, М.В. Якимчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє : збірник тез доповідей за матеріалами X науково-практичної конференції студентів (26 квітня 2007 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2007. – С. 50-52.